УДК 364-78: [378.016:81’243] **Гоштанар І.В.**

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті йдеться про особливості системи соціальної роботи зі здобувачами закладів вищої освіти. Аналізуються наявні підходи до визначення головних завдань соціальної системи, до її головного завдання в реаліях освітнього процесу в умовах війни.Визначено основніаспекти цієї системи під час навчання іноземних мов.Зроблено висновок, що під час навчання іноземних мов йдеться про соціальну і культурну адаптацію, а також про підтримку здобувачів у навчальному процесі.

Ключові слова: соціальна робота, освітнє середовище, академічна стресостійкість,навчання іноземних мов.

The article deals with the peculiarities of the system of social work with graduates of higher education institutions. Available approaches to defining the main tasks of the social system, to its main task in the realities of the educational process in war conditions are analyzed. The main aspects of this system during foreign language learning are defined. It was concluded that during the study of foreign languages it is about social and cultural adaptation, as well as about support of learners in the educational process.

Key words: social work, educational environment, academic stressresistance, learning foreign languages.

Соціальні системи мають постійний і потужний вплив на людей, і пропонують їм можливості і варіанти дій, незалежно від індивідуальної здатності людей до самої дії. Для всіх людей без винятку постійне практичне соціальне завдання полягає в проєктуванні та подальшому розвитку структур взаємодії (здатність діяти) для вирішення соціальних проблем. Соціальна робота дає можливість протистояти викликам життя. Численні історичні, соціально-економічні, культурні, соціально-просторові та політичні умови, а також особисті можливості та особиста поведінка діють як можливості, так і перешкоди.

У наукових розвідках сучасних дослідників, присвячених системі соціальної роботи та її головним аспектам, при визначенні поняття «соціальна робота» йдеться про інтерактивний «продукт» людей як членів соціальних систем,ключовим словом у даному випадку є «згуртованість» (B. Birgmeier, P. Gregusch, B. Schmocker). З іншого боку – складові таких систем, що реалізують права людини (ключовим словом є «соціальні зміни») визначають імідж соціальної роботи та її зв’язок із суспільством [3, с. 12]. При цьому люди народжуються в соціальних умовах і соціальних структурах, які вже були створені предками.

За німецьким дослідником Б. Біргермайером, наука про соціальну роботу є критично-нормативною, соціальною та гуманітарною наукою про

дії, тому вона вимагає загальних і конкретних теорій дії [2, с. 241]. Дія як справжня характерна ознака людини сприяє соціальному розвитку людини. Принципи соціальної справедливості, прав людини, колективної відповідальності та поваги до різноманітності є центральними для соціальної роботи. Спираючись на теорії соціальної роботи, соціальних наук і гуманітарних наук, соціальна робота залучає людей і структури до вирішення життєвих проблем і покращення самопочуття [3, с. 3].

Отже,соціальна робота ніколи не існує лише як теоретична ідея чи практика без теорії, а лише як професійна, методична, заснована на знаннях дія.

Метаданої розвідки – дослідити особливості соціальної роботи зі здобувачами закладів вищої освіти в процесі вивчення іноземних мов. **Об'єктом** дослідження є система соціальної роботи у закладах вищої освіти. **Предмет** – це основні компоненти цієї системи під час навчання іноземних мов.

Питанням розвитку ефективних практик соціальної роботи у закладах вищої освіти України присвячені наукові розвідки вчених О.І. Антонюк (проблема використання освітнього коучингу задля зменшення навчального стресу в умовах війни); Л.О. Жданюк, З. Ржевська-Штефан, В.В. Романік (особливості академічної мотивації студентів); С.Т. Бойко, Н.В. Пророк, Л.О. Кондратенко (процес адаптації студентів до освітнього середовища) та ін.

Наукові розвідки сучасних німецьких дослідників охоплюють широкий спектр питань соціальної роботи у закладах вищої освіти, а саме: підтримка і адаптація студентів до академічного середовища (R. Heil), психологічна допомога і соціальна інтеграція студентів (B. Thiessen), вплив соціальних служб на академічні досягнення студентів (G. Ropohl) тощо.

Система соціальної роботи у закладах вищої освіти є важливою частиною всебічної підтримки студентів і їхнього соціального розвитку. Основними компонентами такої системи виступають: психологічна підтримка, допомога студентам справлятися з академічним стресом і тривогою, соціальна підтримка, організація соціальних і культурних заходів, клубів за інтересами, волонтерських можливостей, фінансова допомога (стипендії та гранти), юридичні консультації, організація гуртожитків, кар'єрна допомога тощо. Загалом система соціальної роботи спрямована на забезпечення цілісного підходу до підтримки студентів у всіх аспектах їхнього життя та навчання.Як зазначає О.І. Антонюк, «академічне навчання є одним із найважливіших джерел стресу серед молодих студентів» [1, с. 47].У реаліях освітнього процесу в умовах війни головним завданням системи соціальної роботи є підвищення академічної стресостійкості учасників освітнього процесу.

Варто зазначити, що специфічні особливості має соціальна робота зі здобувачами закладів вищої освіти під час навчання іноземних мов, оскільки вона включає в себе як соціальну, так і культурну адаптацію, а

також підтримку в навчальному процесі. Ключовими аспектами такої роботи виступають:

1. Адаптація студентів-початківців до нового освітнього, мовного середовища.

2. Психологічна підтримка (допомога студентам у подоланні тривоги та стресу, пов'язаного з мовними бар'єрами у процесі вивчення іноземних мов).Створення груп підтримки для здобувачів, які мають подібні труднощі.

3. Соціальна інтеграція: практикування іноземної мови у неформальному середовищі (культурні вечори, мовні клуби тощо).

4. Волонтерство і міжнародні проєкти (поглиблення мовних навичок і соціалізація).

5. Допомога у навчанні (додаткові заняття або мовні практики з носіями мови, надання доступу до додаткових електронних ресурсів, таких як онлайн-курси з іноземних мов, освітні платформи).

6. Кар'єрні консультації (підтримка у пошуку стажувань, пов'язаних з мовними навичками).

7. Культурна адаптація:знайомство з культурою країни, мова якої вивчається.

8. Медіація та підтримка: допомога у вирішенні міжособистісних конфліктів або проблем, що виникають в процесі навчання або в соціальному середовищі.

Реалізація цих аспектів може варіюватися в залежності від конкретних умов навчального закладу та особливостей студентської групи, але загалом мета полягає у створенні підтримуючого середовища, яке допомагає студентам ефективно освоювати іноземну мову та інтегруватися в нову культурну і соціальну реальність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонюк О. Використання освітнього коучингу для зменшення навчального стресу та посилення академічної мотивації студентів під час війни: теоретичний аспект. Український Педагогічний журнал. 2022. № 3, С. 44-54.URL: https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/610

2. Birgmeier, Bernd, 2009b. The oriender Sozial arbeits wissens chaft – reloaded! In: Bernd Birgmeierund Eric Mührel, Hrsg. *Die Sozial arbeit swissen schaft und ihre Theorie(n). Positionen, Kontroversen, Perspektiven.* Wiesbaden: VS Verlag für Sozial wissen schaften, S. 231–243.URL:https://download.e-bookshelf.de/download/0000/0175/46/L-G-0000017546-0002372679.pdf

3. Schmocker, Beat. Die internationale Definition der Sozialen Arbeit und ihre Sicht auf Profession und Disziplin der Sozialen Arbeit. Luzern/Bern, 2019. 34 S.URL: https://www.beatschmocker.ch/application/files/1916/1591/1126/Die_IFSW_Definition_und_ihre_Sicht_auf_die_Soziale_Arbeit.pdf

Науковий керівник докторка соціологічних наук, професорка Шапошникова І.В.